

Gwerthusiad o Raglen GwirVol Llywodraeth Cymru



Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Crynodeb Ymchwil

Ymchwil gymdeithasol

Rhif: 05/2012

Comisiynodd Adran Llywodraeth Leol a Chymunedau Llywodraeth Cymru werthusiad graddfa-fach o gynllun GwirVol yn 2011 a gynhaliwyd gan Old Bell 3 Cyf. Nod y gwerthusiad oedd 'adolygu i ba raddau y mae GwirVol wedi cyflawni ei nodau ac amcanion wrth gefnogi a chynyddu gwirfoddoli ymysg pobl ifanc yng Nghymru'.

Cyflwyniad

Ar hyn o bryd mae Uned Trydydd Sector Adran Cymunedau Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid ar gyfer y cynllun GwirVol i weithredu ar argymhellion adroddiad Comisiwn Russell 2005: 'A National Framework for Youth Action and Engagement'.

Mae GwirVol yn biler canolog yn ymrwymiad Llywodraeth Cymru i weithio'n effeithiol gyda sefydliadau gwirfoddol i sicrhau y caiff gwirfoddoli ymhlith pobl ifanc ei gefnogi'n ddigonol a bod lefelau gwirfoddoli ymhlith pobl ifanc yn parhau i dyfu.

Lansiwyd GwirVol yn Ebrill 2009 gyda'r targedau strategol dilynol:

- Sefydlu GwirVol fel menter a gaiff yn wirioneddol ei harwain gan bobl ifanc a'r corff arweiniol ar gyfer gwirfoddoli ieuenctid yng Nghymru;
- Gweithredu ar argymhellion Comisiwn Russell drwy roi fframwaith i sicrhau newid sylfaenol yn nifer ac amrywiaeth gwirfoddolwyr ifanc;

Dadansoddi ar gyfer Polisi



Analysis for Policy

- Cynyddu nifer y cyfleoedd gwirfoddoli o safon drwy hyrwyddo, gwybodaeth, cyngor a chyllid grant;
- Gwobrwyo a chydabod ansawdd cyfleoedd gwirfoddoli ieuencid a hefyd wirfoddolwyr ifanc.

Arweinir GwirVol gan Bartneriaeth GwirVol sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r sectorau gwirfoddol, cymunedol, cyhoeddus a phreifat yng Nghymru. Caiff y rhaglen ei gweinyddu gan Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (CGGC) ar ran Llywodraeth Cymru. Ar gyfer y cyfnod 2009-2012, darparodd Llywodraeth Cymru tua £1 miliwn y flwyddyn i GwirVol.

Defnyddir hyn i ariannu nifer o ymyriadau a gweithredu dan arweiniad pobl ifanc ar y lefel genedlaethol a'r lefel leol. Mae hyn yn cynnwys y rhaglenni grant cenedlaethol a lleol, gwaith cyngorwyr gwirfoddoli ieuencid, panel ieuencid GwirForce, gwefan GwirVol (a gweithgaredd gwybodaeth a hyrwyddo arall) a gweithgareddau eraill. Mae'r cyllid

ar gyfer GwirVol i ddod i ben ym Mawrth 2012.

Canfyddiadau

Yn gyffredinol, mae canfyddiadau'r gwerthusiad yma'n dangos lefelau uchel o foddhad gyda GwirVol, gan y rhai sy'n ymwneud yn uniongyrchol a hefyd y rhai sy'n manteisio o gefnogaeth o'r rhaglenni grant, er bod rhai cafeatau yn gysylltiedig â'r broses gais a monitro.

Mae GwirVol yn gynllun cynhwysol a gaiff ei reoli'n dda sy'n annog a chefnogi gwirfoddolwyr ifanc drwy gymysgedd o ymyriadau ar y lefel leol a chenedlaethol.

Mae GwirVol yn parhau i fod yn ddull unigryw i Gymru o gyflawni argymhellion Comisiwn Russell (2005). Cafodd y cynllun ei weithredu mewn cyd-destun polisi cefnogol yng Nghymru ac mae hyn yn debyg o barhau dan Raglen Lywodraethu Cymru 2011-2015. Ymhellach, adeg sefydlu GwirVol, roedd lefelau da o wirfoddoli eisoes ar draws pob grŵp oedran yng Nghymru, a roddodd lwyfan cadarn ar gyfer y cynllun.

Yng ngoleuni'r cyd-destun economaidd-gymdeithasol ehangach - a nodweddir gan ddiweithdra uchel a chynyddol ymysg pobl ifanc a phryderon am densiynau rhwng y cenedlaethau - mae'n debyg bod y rhesymeg am GwirVol yn gryfach yn awr nag yn Ebrill 2009. Canfu'r gwerthusiad gefnogaeth gref dros barhau'r cynllun ar ôl Mawrth 2012.

Mae GwirVol yn rhoi fframwaith gyda sylfaen eang ar gyfer cynnig gwahanol lwybrau i wirfoddoli i bobl ifanc. Yn bwysig, mae hyn wedi galluogi GwirVol i wneud cynnydd (yn neilltuol drwy'r rhaglenni grant cenedlaethol) mewn ymgysylltu rhai o gefndiroedd difreintiedig.

Canfu'r adroddiad y bu cynnydd rhesymol wrth godi ymwybyddiaeth o wirfoddoli pobl ifanc a GwirVol ymysg grwpiau rhanddeiliaid a sefydliadau yng Nghymru. Fodd bynnag, canfu'r adroddiad hefyd fod angen gwneud mwy o waith i gynyddu lefelau ymwybyddiaeth ymhellach ar gyfer y dyfodol.

Yn nhermau cynllun, mae GwirVol wedi gweithredu mewn ffordd hyblyg i fanteisio ar gyfleoedd

newydd. Drwy wneud hynny dysgwyd llawer am 'yr hyn sy'n gweithio' wrth gyflenwi cefnogaeth gwirfoddoli ar y lefel genedlaethol a'r lefel leol.

Fodd bynnag, mae'n rhaid bod peth pryder am y cynnydd a wnaed gan ymyriad GwirForce. Mae'n amlwg fod gan GwirForce rôl bwysig drwy (ymysg pethau eraill) ddarparu 'llais ieuenctid' sy'n helpu i lunio rhaglen ehangach GwirVol. Y mae, serch hynny, angen brys i wella cynrychiolaeth gyffredinol yn cynnwys cynyddu nifer aelodau, gostwng dibyniaeth ar unigolion neilltuol, a gwella gorchudd ar draws Cymru (yn arbennig y gogledd).

Mae tystiolaeth dda fod cynllun GwirVol wedi cyfrannu'n gadarnhaol at wirfoddoli ieuenctid yng Nghymru. Er enghraifft, mae tystiolaeth monitro CGGC yn awgrymu - er nid yn cyrraedd eu targedau i gyd - i'r rhaglenni grant cenedlaethol recriwtio 957 o wirfoddolwyr yn 2009/10 gan ddarparu cyfanswm o 59,000 awr o fewnbwn gwirfoddolwyr yn 2009/10, tra bod ein harolwg o sefydliadau a dderbyniodd

grantiau'n awgrymu y bydd bron y cyfan wedi eu cyflawni neu y byddant yn cyflawni'r targedau a roddwyd.

Yn yr un modd dangosodd y cynghorwyr gwirfoddoli ieuenctid a'r rhaglen Grantiau Lleol dan Arweiniad Pobl Ifanc lefelau cryf o recriwtio/cyswllt gwirfoddolwyr, a chofnodwyd perfformiad cryf hefyd yn amrywiaeth y bobl ifanc sy'n cymryd rhan mewn cyfleoedd gwirfoddoli.

Fodd bynnag, mae effaith GwirVol ar wirfoddoli ieuenctid yng Nghymru yn llai clir. Mae'r data ar y swm cronnos o oriau gwirfoddoli pobl ifanc (Cymru-gyfan) yn gyfyngedig. Mae'r mesur anuniongyrchol/dirprwy yn seiliedig ar nifer y cyfleoedd gwirfoddoli (o www.gwirfoddolicymru.net) wedi dangos cyfleoedd gwirfoddoli sefydlog rhwng 2009/10 a 2010/11, er bod yn rhaid pwysleisio mai arwydd ar y gorau yw'r mesur ei hunan.

Ymhellach, mae canfyddiadau'r gwerthusiad yn nodi lefelau cymharol uchel o 'ddi-fuddiant' gwirfoddolwyr gan awgrymu bod

angen gwneud mwy i ymgysylltu gwirfoddolwyr newydd, yn hytrach na gwirfoddolwyr presennol.

Ar lefel cynllun, mae angen gwneud mwy i wella'r mesurau perfformiad a ddefnyddir, yn neilltuol o amgylch mesurau seiliedig ar y wefan a gosod ffigurau targed CAMPUS ar gyfer y rhaglenni grant unigol.

Mae canfyddiadau'r adroddiad yn awgrymu, er i GwirVol sicrhau rhai effeithiau cadarnhaol ar bobl ifanc (ac yn anuniongyrchol ar bobl eraill), bod angen clir i ddal effeithiau'r cynllun yn fanylach a chadarnach, yn neilltuol wrth gyflwyno darlun mwy cynhwysfawr o berfformiad, a helpu i benderfynu'n well ar berfformiad cymharol y gwahanol ymyriadau ar sail tebyg am debyg.

Byddai gwella gwerthuso monitro effaith hefyd yn sylfaen i fonitro mwy trylwyr ar asesu gwerth am arian y cynllun yn ogystal â'r ymyriadau unigol. O fewn cwmpas yr adnoddau sydd ar gael, mae hyn yn debygol o gynnwys mesurau sy'n rhwydd pennu eu gwerth e.e. oriau mewnbwn gwirfoddoli a'r rhai

llai rhwydd pennu eu gwerth (canlyniadau meddalach ar wirfoddolwyr - e.e. newid agwedd - ac effeithiau ehangach ar gymunedau).

Yn hollbwysig, fodd bynnag, mae'n rhaid i GwirVol gadw'r gallu i ailddyrannu cyllid yng ngoleuni canfyddiadau'r dyfodol am werth cymharol am arian. Er enghraifft, mae'r canfyddiadau ar gyfer y Grantiau Lleol dan Arweiniad Pobl Ifanc yn neilltuol yn awgrymu perfformiad cymharol gryf, a allai o bosibl arwain at ddadl gref dros i'r ymyriadau hynny dderbyn cyfran uwch o gyllid GwirVol yn y dyfodol.

Argymhellion

Gwnaeth y gwerthusiad ddeuddeg argymhelliad, sef:

Argymhelliad 1: Yng ngoleuni canfyddiadau bras gadarnhaol y gwerthusiad hwn, argymhellwn gadw rhaglen GwirVol am o leiaf dair blynedd arall. Er yn cydnabod y pwysau i dorri cyllidebau ar gyfer rhaglenni cymorth trydydd sector, ymddengys yn bwysig tanlinellu fod cyllid presennol GwirVol yn cael ei ledaenu ar draws nifer o

ymyriadau a byddai unrhyw ostyngiadau sylweddol mewn cyfanswm cyllid ar gyfer GwirVol yn peryglu gwneud ymyriadau unigol yn docenistig, ac yn golygu bod y cynllun yn ei gyfanrwydd yn aneffeithiol. Rydym felly'n argymhell cadw'r lefelau cyllid presennol cyn belled ag sydd modd.

Argymhelliad 2: Argymhellwn gadw'r cyfuniad presennol o ymyriadau, tra hefyd yn rhoi hyblygrwydd i sicrhau addasu parhaus i newidiadau yn y cyddestun polisi ehangach: yn neilltuol, dylai GwirVol anelu i ddynodi cyfleoedd posibl o ddatblygiadau polisi newydd a rhai'n datblygu (e.e. darparu cyfleoedd gwirfoddoli dilynol i'r rhai sy'n astudio Bagloriaeth Cymru, gan gysylltu gydag agenda Gwasanaeth Dinasyddion Cenedlaethol y Deyrnas Unedig a chyfleoedd yn ymwneud â datblygiadau polisi sy'n dod i'r amlwg fel yr agenda Tlodi Plant yng Nghymru).

Argymhelliad 3: Ar gyfer y presennol argymhellwn gadw tua'r un cydbwysedd rhwng y gwahanol ymyriadau â'r cynllun presennol. Fodd bynnag, o gofio am

berfformiad cryf y cynlluniau grant lleol a'r swm bychan o gyllid sydd ar gael ar hyn o bryd, byddem yn dadlau y dylai'r elfen yma gael ei diogelu mewn termau absoliwt yn ogystal â chymharol. Lle'n bosibl, dylai paneli grantiau lleol, CGI a chynghorau gwirfoddol sirol geisio dynodi arian cyfatebol ar gyfer y 'potiau' hyn, gan ddefnyddio enghreifftiau o arfer da megis yr un yn Abertawe.

Argymhelliad 4: Argymhellwn fod codi ymwybyddiaeth a hyrwyddo'n dal i fod yn ffocws parhaus i gynllun GwirVol a gyda phwyslais cynyddol ar: a) hyrwyddo mewn ardaloedd gyda defnydd cymharol isel (e.e. ychydig o wirfoddolwyr o Ogledd Cymru sydd wedi cymryd rhan yn GwirForce hyd yma) a b) codi ymwybyddiaeth o gyfanswm effaith a manteision gwirfoddoli ieuenctid.

Argymhelliad 5: Argymhellwn fod GwirVol yn parhau i dargedu gwirfoddolwyr ifanc o bob cefndir ac nad yw'n canolbwyntio'n llwyr ar gysylltu â grwpiau traddodiadol anodd eu cyrraedd, tra'n cadw ei record llwyddiant yn y cyswllt hwn.

Argymhelliad 6: Ar y cyfan, argymhellwn y dylid cadw GwirForce er bod angen newid sylweddol ym mha mor gyflym y caiff gweithgareddau ac effeithiau GwirForce eu cyflenwi. Mae angen rhoi sylw ar frys i hyrwyddo GwirForce, yn arbennig yng ngogledd Cymru, a rhaid rhoi adnoddau digonol i aelodau GwirForce ar gyfer deunyddiau hyrwyddo/costau a chostau teithio i hyn o beth. Ymhellach, credwn fod trawsgynrychiolaeth rhwng y Paneli Ieuenctid Lleol a GwirForce yn ddymunol iawn, er yn cydnabod y cyfyngiadau angenrheidiol yn deillio o natur wirfoddol cyfranogiad yn y ddau.

Argymhelliad 7: Argymhellwn gadw'r trefniadau rheoli presennol ar gyfer GwirVol, ond gyda sylw brys i gynyddu nifer yr aelodau a chwmpas y bwrdd partneriaeth (ac is-grwpiau). Yn arbennig, er ein bod yn cydnabod fod hyn yn her gyffredinol i lawer o fyrddau seiliedig ar bartneriaeth, dylai GwirVol geisio mwy o ymgysylltu gan sefydliadau sector preifat. Mae manteision sylweddol i CGGC, gyda'i gysylltiadau strwythurol â'r cynghorau gwirfoddol sirol a'i broffil

uchel o fewn y trydydd sector, i barhau i reoli'r cynllun.

Argymhelliad 8: Argymhellwn y dylai GwirVol barhau i weithredu'n gynhwysol, gan annog gwirfoddoli gan bob gwirfoddolydd ifanc yng Nghymru, dylai fod ffocws cryf (yn neilltuol yn y rhaglenni grant cenedlaethol) ar ddenu unigolion sy'n newydd i wirfoddoli.

Ymhellach, credwn y dylid rhoi ystyriaeth ofalus i gynnwys y grŵp oedran 14 a 15 oed o fewn GwirVol.

Argymhelliad 9: Os cedwir y rhaglenni grantiau cenedlaethol, dylai CGGC adolygu'r ffurflenni cais am grant a monitro yng ngoleuni'r adborth o'n holiadur i sicrhau eu bod mor syml ag sydd modd, gan ddefnyddio eu profiad ehangach, a thrafod gyda Llywodraeth Cymru unrhyw rwystrau y tybiant fydd yn codi o ofynion Llywodraeth Cymru. Dylai'r CGGC a Llywodraeth Cymru hefyd ystyried os medrid cyfeirio sefydliadau lleol llai at gymorth i'r CGI am gefnogaeth (ac efallai am gefnogaeth o'r grantiau lleol) yn y lle cyntaf.

Argymhelliad 10: Argymhellwn fod GwirVol yn edrych eto (a lle'n addas, yn adolygu) y mesurau perfformiad presennol - yn arbennig y rhai sy'n gysylltiedig gyda'r wefan/data ar-lein - i sicrhau bod y dull monitro yn gadarn. Ymhellach, dylai staff GwirVol weithio gydag ymgeiswyr i greu targedau CAMPUS - yn cynnwys ar gyfer grantiau hyrwyddo.

Argymhelliad 11: Argymhellwn fod Bwrdd Partneriaeth GwirVol yn ystyried yn ofalus sut y gellir canfod a monitro cyfanswm nifer gwirfoddoli ieuenctid yng Nghymru (efallai fel rhan o'r wybodaeth ystadegol ehangach a gesglir gan CGGC yn ei adnoddau ystadegol ar y trydydd sector). Ymhellach, argymhellwn fod Llywodraeth Cymru a Bwrdd Partneriaeth GwirVol yn ystyried mesur agweddau pobl ifanc at wirfoddoli ar draws Cymru, efallai drwy Arolwg Cenedlaethol i Gymru.

Argymhelliad 12: Argymhellwn fod Bwrdd Partneriaeth GwirVol yn ystyried ffyrdd ymarferol o ddatblygu monitro effaith mwy manwl a chadarn a data cysylltiedig ar werth am arian (e.e. yr hyn y

medrid ei gynnwys o fewn y
ffurflenni safonol gan sefydliadau a
ariennir, sut y medrid defnyddio
arolygon o wirfoddolwyr ifanc a
ph'un ai a fedrid datblygu templed
astudiaeth achos ymhellach i
gasglu effeithiau mwy manwl ac
anuniongyrchol e.e. deillio
effeithiau posibl ar wasanaethau
cyhoeddus lleol).

Awdur: Old Bell 3 Cyf

ISBN: 978 0 7504 6966 1